

РЕАЛІЗАЦІЯ СУБ'ЕКТИВНОГО ДОСВІДУ УЧНІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Основою технології особистісно орієнтованого навчання є принцип суб'єктивності освіти. Цей принцип, на наш погляд, можливо успішно реалізувати з допомогою такої форми позакласної діяльності як екскурсія на природу "Механіка - це цікаво". Взагалі екскурсія традиційно проводиться як узагальнюючий захід, де можна теорію перевірити на практиці. Ми ж пропонуємо провести таку екскурсію ще до початку вивчення у 9 класі розділу "Механіка", в кінці 8 класу.

Підготовку до екскурсії розпочали ще у 8 класі. Учні виготовляли літаючі пристрої, які потім використовували в змаганнях. Провели ж екскурсію в кінці навчального року 8-го класу так, щоб школярі встигли написати про неї звіт. Екскурсія проведена як вступ до розділу "Механіка", в якій були актуалізовані знання учнів, одержані ними в молодших класах, пробуджувався інтерес до того розділу фізики, який виник майже тоді, коли людина себе відчула людиною. Що цікавого можна чекати від такої старовинної науки на відміну від новітньої атомної чи ядерної фізики? Але саме "Механіка" здатна розбудити у учня власну пізнавальну активність, яка проявляється у виборі досліджуваного об'єкта: літачка, гелікоптера, повітряного змія, парашута, які можна зробити користуючись літературними джерелами. Або спостереження меандрів Інгульця, чи спостереження вибуху в кар'єрі по добуванню залізної руди сприятимуть дослідженню, експерименту, міжособовій взаємодії.

Під час цієї екскурсії здійснювався принцип суб'єктивності освіти, що є основою психолого-дидактичної концепції особистісно орієнтованого навчання:

- враховувався суб'єктивний досвід учня в виборі досліджуваного об'єкта (кидання ласо, літак, парашут, повітряний змій і таке ін.);
- не тільки розширювався обсяг знань по якомусь явищу, що

спостерігалось під час екскурсії, але й були зроблені висновки про те, що багато чого учні не можуть пояснити, хоч і спостерігали це не вперше (відеречко з водою, що обертається у вертикальній площині; “телеграми” повітряного змія);

- учні зрозуміли, що хоч зроблені їхніми руками пристрої працювали, досвід школярів повинен бути узгоджений з науковим змістом;

- аналіз звітів про екскурсію “Механіка - це цікаво” показав, що була створена атмосфера зацікавленості не тільки для того учня, що виготовляв той чи інший пристрій та запускав його, але й усі інші були зацікавлені роботою товариша, робили спроби експериментувати з пристроями інших;

- під час вивчення механіки учням легше було зрозуміти “принцип незалежності руху”, “третій закон Ньютона”, або чому сила тиску завжди перпендикулярна до поверхні, на яку вона діє. Для того, щоб це зрозуміти, учні самі вибирали власний спосіб роботи, аналізували результати інших і не боялись неправильно запустити повітряного змія, або накреслити траєкторію на піску, рухаючись по ньому поступально та обертально;

- екскурсія сприяла вибору тем для творчих робіт, що є проявом самостійної діяльності оволодіння теоретичною основою, експериментальної перевірки знань. Виконані учнями творчі роботи: “Підймальна сила крила літака”, “Гелікоптер”, “Сухий лист в пенальті” є свідченням самовираження в ході оволодіння механікою.

Екскурсія, як одна із форм позакласної роботи, дає можливість реалізувати суб’єктивний досвід кожного окремого учня, збагатити цей досвід науковим змістом, створює умови для розвитку індивідуальності учня.